

Teine peatükk

ÕNN ON KAS NÜÜD VÕI MITTE IIAL

ELUS MÄNGITAVAD MÄNGUD on kahte tüüpi: lõpuga ja lõputa.

Lõpuga mängu mängitakse, et võita ja nõnda lõpetada mäng, näiteks jalgpall, bingo või pokker. Neid mängu mängitakse lühikest aega ning neil on võitjad ja kaotajad. Lõputu mäng on täpselt vastupidine. See on mõeldud välja nii, et mängu eesmärk oleks pidevalt jätkuda ja tuua mängu järjest rohkem mängijaid. Selles ei ole ei võitjaid ega kaotajaid – see on lihtsalt üks pidev kogemus. Olemas on ainult üks lõputu mäng: meie elu.

Siin peitubki probleem. Mina veetsin esimesed 25 aastat, uskudes, et elu on lõpuga mäng, ja mängisin seda nii.

Ma pidasin õnne millekski, mida mul on võimalik võita, lisa-des mingisse kujuteldavasse edukuse, rikkuse, kuulsuse ja saavutuste punkt tabelisse üha enam ja enam punkte. Kuidas küll saab mängu võita, kui selle ainuvõimalik lõpp on see, et mängija sureb (sina sured)?

Õnn – rahulolu – on lõputu mäng. Õnnelik olemises ei saa võita. Seda saab lihtsalt olla ja olla seda seni, kuni mängija ei osale enam mängus. Seda lõputut mängu ei mängita mingi kindla aja jooksul. Ükskõik kui rikkaks sa ka ei saa, konfette ei hakka selle

peale iialgi taevast alla sadama, ja hoolimata sellest, kui edukaks sa saad, ei ilmu su ette ka poodiumi.

KUNI SA LOOBUD IDEEST, ET ÕNN PEITUB

- UUES SUHTES,
- EDUTAMISES,
- VÄIKSEMAS RIIDESUURUSES,
- UUES SPORDIAUTOS
- VÕI MILJONÄRIKS SAAMISES,
- ⊙ EI OLE SEE KUNAGI SEAL, KUS OLED SINA.

See on lakkamatu alaline kogemus, mis lõpeb ainult siis, kui sa sured. Kuna see on pidev, tuleb mängida nii, et sa ei looda finišisse jõuda, ei usu mäe tippu ega kasuta mõttelaadi, mida mina nimetan sihtkohale orienteeritud mõttelaadiks. Tegelikult on oluline ainult praegune hetk.

Kuni sa loobud ideest, et õnn on kuskil mujal ja see on mingisugusest homsest päevast – uus suhe, edutamine, riidesuurus, sportauto või minu puhul miljonäriks saamine –, ei hakka see olema kunagi seal, kus oled sina.

Pole mingi ime, et sellised filosoofid nagu Laozi viitasid tihti peale tõsiasjale, et suurt osa õnnest on võimalik saavutada lihtsalt sihtkohale orienteeritud mõttelaadist loobumise abil ning üleliia minevikus või olevikus elamine teeb õnnetuks. Ta kirjutas nii: „Heal reisijal pole kindlaid plaane ja ta ei mõtle ainult kohalejõudmisele.“ Eluteekonnal õnnelikuks reisijaks saamiseks pidin

ma aru saama, et kõik sihtkohad ja verstapostid, kuhu mul on võimalik jõuda, ning asjad, mida mul on võimalik saada, ei tekita minus kunagi tõelist rahulolu ja õnne.

Kui elu on lõputu mäng ja kunagi ei saa olema mingit maagilist hetke, kus ma olen võitnud, siis pidin ma võtma omaks rabava, segadusse ajava ja mõneti hirmutava avastuse: õnn on kas nüüd või mitte iial. Hoolimata sellest, et ühismeedia, ühiskond, ajakirjad, turundus ja lapsepõlvest pärinevad sotsiaalsed võrdlused teevad ületunde, et meid veenda vastupidises, ei ole tegelikult seda edutamist, sportautot, villat, Rolexi kella, kotti, kingi, jälgijaid, tunnustust või välist tunnustust vaja. Usu või ära usu, aga vabastav ja terapeutiline tõde on see, et sa oled juba piisav.

Tolled hetkel ei tekitanud need sõnad minus vabadustunnet, vaid tundusid kohutavalt hirmsad, segadusse ajavad ja väärad. Mis siis on elu mõte? Kui meil ei ole vaja teha mingeid edusamme ega midagi tõestada, miks me siis üldse peame hommikul voodist välja tulema?

Lõpuks sain ma aru, et ma olin mänginud mängu täiesti valel põhjusel ja valede reeglite järgi ning seda suurt auhinda, mida mulle mängimise eest pakuti, polnudki olemas.

Ma pidasin õnne millekski,
mida mul on võimalik
võita, lisades mingisse
kujuteldavasse edukuse,
rikkuse, kuulsuse ja
saavutuste punkttabelisse
üha enam ja enam punkte.
Kuidas küll saab mängu
võita, kui selle ainuvõimalik
lõpp on see, et mängija
sureb (sina sured)?

KÕIK SAAB ALGUSE ENDA VÄÄRTUSTAMISEST

Üks suuri õnne paradokse: leidmaks kõike, mida sa oled otsinud, tuleb otsimine lõpetada. Maailmakuulus muutumisega tegelev terapeut Marisa Peer andis mulle mõned vastused. Tema kinnitas järgmist:

„33aastase terapeudikarjääri jooksul olen ma töötanud kõigiga alates pikalt kannatanud filmitähtedest kuni ärevate olümpiasportlaste ja masendunud kooliõpetajateni ning neil kõigil on üks sama probleem: nad ei usu peaaegu kunagi seda, et nad on piisavad. Ma olen töötanud tuhandete uimastisõltlastega ja pole kunagi kohtunud ühegi sellisega, kes peaks ennast piisavaks.“

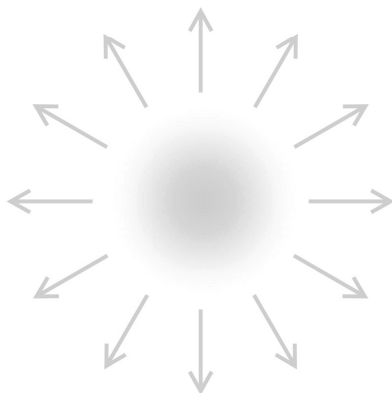
Seejärel selgitas ta, et kui keegi teab, et ta on piisav, siis ei istu ta lihtsalt niisama – tegelikult on säärase inimese reaktsioon täpselt vastupidine. Teadmine, et sa oled piisav, tähendab, et sa saad oma väärtusest aru. See aga ajendab inimesi püüdlema praegusest olukorrast veel suuremate asjade poole. See eristab tunnet, et sa vajad midagi (tihti mingisuguse ebakindluse rahuldamiseks), tunde, et sa väärivad midagi (et rahuldada oma eneseväärtustunnet ja oma võimeid).

Ükski imik ei arva sündides, et ta pole piisav, ja ükski imik pole nuttu kinni hoidnud, sest ta arvab, et ei vääri tähelepanu. Ükski imik ei ole kunagi oma juukse-, silma- või nahavärvuse pärast tundnud, et ta pole piisavalt hea. Ühiskondlik ajupesu, mis on olnud kogu su eluajal kõikjal, kuhu vaatad, on teinud väsimatut tööd, et veenda sind täpselt vastupidises – selles, et sa ei ole piisav.

Kuidas saaksid ettevõtted müüa sulle asju, mida sa ei vaja, kui nad ei veena sind kõigepealt selles, et sul on midagi puudu? Kuidas saaksid koolid ja ülikoolid innustada sind kõvasti tööd rügama ja karjääriredelil ülespoole ronima, kui nad ei veena sind kõigepealt

selles, et seal üleval on midagi, mis on ronimist väärt? Kuidas saaks keegi VEEBIS sotsiaalset mainet luua, kui ta ei veena teisi selles, et tema elu on täis asju, mida sul ei ole, aga mis sul peaksid olema?

ÜKS SUURI ÕNNE PARADOKSE:

LEIDMAKS KÕIKE, MIDA OLED OTSINUD,
TULEB OTSIMINE LÕPETADA.

Üks suuri õnne paradokse: leidmaks kõike, mida oled otsinud, tuleb otsimine lõpetada. Minu õnnetust põhjustas narratiiv, millesse mina olin otsustanud uskuda – see, et mul on midagi puudu.

Ühismeedia ei aita meid. See on staatuste sõjatanner, kus miljar did inimesed näitavad sulle asju, mida sul ei ole (vara, teadmised,

kuulsus, rikkus, ilu), ning panevad piltidele uhkeldavaid allkirju, et luua endale sel moel veel rohkem staatust.

Ning algoritmid on nende poolel. Kui sa postitad endast pildi, millel sa sööd kiirnuudleid, lesid voodis või näed välja kohutav, annab algoritm sulle väga vähe punkte (meeldimisi, publiku vaatamisi, kommentaare, jälgijaid). Kui sa aga postitad endast pildi, millel oled Maldiividel rannas, kannad kunstnikurõivaid, oled sale, siis algoritm plaksutab sulle piltlikult öeldes käsi, patsutab sind seljale, hüüab: „Hästi tehtud!“, ning näitab sinu pilti võimalikult paljudele inimestele.

Inimesed, kes seda teevad, mängivad staatusemänge ja sellised mängud on nullsummamängud. Nullsummamängus on võimalik midagi juurde saada ainult seda teistelt ära võttes. Ühismeedia kiitlemismängudes saad sotsiaalset staatust nii, et „tõestad“ maailmale, et oled kõigist teistest näiliselt parem, rikkam, targem, edukam või ilusam.

Kui me saame endale mõne uue materiaalse asja, leiame poissõbra või läheme puhkusele, hoopeme sellega kõikide oma sõprade ja jälgijate ees, et oma staatust tõsta, ning seda tehes veeneme kõiki teisi, kellel see asi puudub, et neil on samuti seda vaja, et saavutada näiline (kuid tavaliselt võlts) staatusetunne ja näiline (kuid tavaliselt võlts) õnnetunne, mille on need asjad andnud meile.

Ühismeedia valetab sulle ja see valetas mulle. See sportauto, kunstnikukäekott või luksuslik hunnik mõttetusi ei tee inimesi õnnelikuks. Need mängivad valet mängu. Need käituvad nii, nagu elu oleks lõpuga mäng.

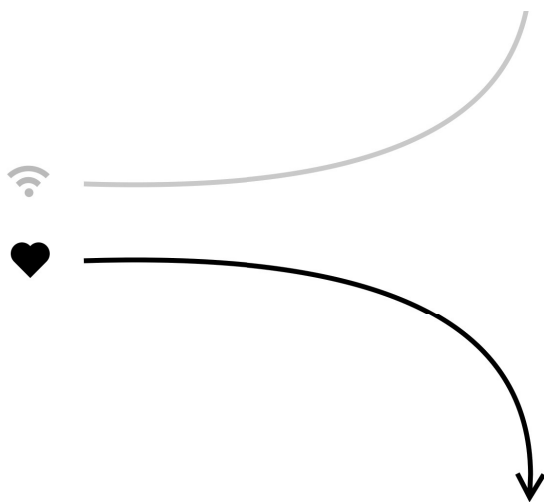
Kui sa julged seda mängu mängida, siis sa veedad oma elu tühi-seid põgusaid naudinguid jahtides, ajades need segi õnnega, ning täpselt siis, kui sa arvad, et jõuad lõpuks sinna, kus sinu arvates tundub olevat õnn – sind lõpuks edutatakse, sa saad need miljonid, selle auto, suhte või kuulsuse –, siis tundub, et see haihtub

õhku. Tundub, et see lipsab viimasel hetkel sinu sõrmede vahelt minema, liikudes taamale nagu vikerkaare ots.

Miski ei tapa rohkem inimesi kui mõttetu elu. Ebaterve ühiskond, kus me elame, käib meile vaikselt peale, et me vahetaksime tähendusrikkuse välja materiaalse külluse, jälgijate, meeldimiste, üksinduse ja pealiskaudsuse vastu. Meid nimetatakse kiire internetiühenduse hoogsa leviku tõttu ühendatud põlvkonnaks, kuid andmed näitavad, et isegi kõige tihedamini asustatud linnades, kus on internetiühendus, pole kunagi olnud nii vähe tähendusriikast omavahelise ühenduse pidamist. Ühendkuningriigis ja USAs on viimasel 150 aastal pikenenud oodatav eluiga, ent jahmatab, et see on hakanud lähiajaloo esimest korda uuesti lühenema. Enesetappude arv lööb tänapäeval rekordeid ja sõltuvusprobleemid tapavad rohkem inimesi kui kunagi varem.

Läänemaailmas toimub tähenduskriis ja see hävitab meie elu.

KUI INTERNETIÜHENDUS MUUTUS PAREMAKS,

MUUTUSID TÄHENDUSRIKKAD SUHTED
HALVEMAKS.